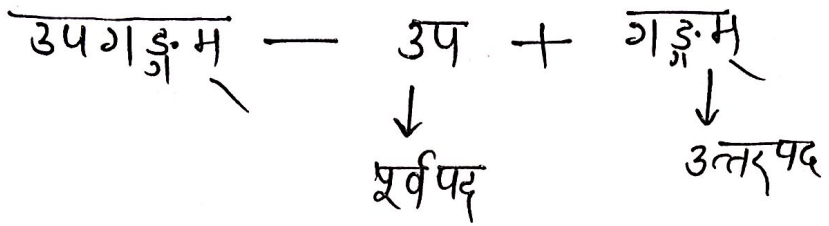


अव्ययी भाव समास

सूत्र — पूर्वपदार्थप्रधानोऽव्ययीभावः

जिस समास में पूर्वपद का अर्थ मुख्य/प्रधान हो वह अव्ययी भाव समास कहलाता है।

जैसे —



पहचान — पूर्वपद अव्यय/उपसर्ग होता है।

पद/शब्द आलगा	—	विग्रह करेंगे
* अधि	—	इति
* उप	—	समीपम्
सु	—	समृद्धिः
दुः	—	वृद्धिः
* निर	—	अभावः
* अति	—	अत्ययः
* अनु		पश्चात्
* आ	— आ	योग्यम्
* यथा		अनतिक्रम्य
* आ	— पर्यन्तम्	योग्यम्

अधि हरि — हरौ इति

अधि गोपम् — गोपि इति

उप कूलम् — कूलस्य समीपम्

उपवनम् — वनस्य समीपे

उपराजम् — राज्ञः समीपे

उपकृष्णम् — कृष्णस्य समीपे

उपतटम् — तटस्य समीपे

उपतीर्थम् — तीर्थस्य समीपे

उपनगरम् — नगरस्य समीपे

सुभिक्षम् — भिक्षाणां समृद्धिः

दुर्भिक्षम् — भिक्षाणां व्युद्धिः

निर्धनः — धनानां अभावः

निर्जनम् — जनानाम् अभावः

निर्मक्षिकम् — मक्षिकाणाम् अभावः

निर्मशकम् — मशकानाम् अभावः

अतिहिमम् — हिमस्य अत्ययः

अतिशीतम् — शीतस्य अत्ययः

अतिरोगम् — रोगस्य अत्ययः

- अनुरूपम् — रूपस्य योग्यम्
- अनुदिनम् — दिनस्य पश्चात्
- अनुविष्णु — विष्णोः पश्चात्
- अनुरामम् — रामस्य पश्चात्
- अनुगुणम् — गुणस्य योग्यम्
- आजन्म — जन्मनः संभृति / आजन्मात्
- आसमुद्रम् — समुद्रस्य पर्यन्तम्
- आजीवनम् — आ जीवनात्
- आमरणम् — आ मरणात्
- यथाशक्ति — शक्तिम् अनतिक्रम्य
- यथाबलम् — बलम् अनतिक्रम्य
- यथाज्ञानम् — ज्ञानम् अनतिक्रम्य
- प्रतिदिनम् — दिनं दिनं प्रति
- प्रत्येकं — एकं एकं प्रति
- प्रतिगृहम् — गृहं गृहं प्रति ।